

İBADETTE BİLİNÇLİ YAŞAM VE HAKİKATI KAVRAMA

Allah Teâlâ hazretleri cümlemizi faydalandırsın. Yaptığınız ibadetleri, taatleri âcizane nâçizane namazları,oruçları ve sair sadaka ve hayırları lutfuyla keremiyle kabul eyleyip rahmetine vesile eylesin.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretlerinin mübarek hadîslerinden bir miktarını üstadımızın üstadı Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddîn Efendi Hazretleri'nin cem eylemiş olduğu Râmûzü'l-ehâdîs isimli hadîs kitabından okuyup izah edeceğiz.

Bu hadîs içeriklerin okunmasına ve izahına başlamadan önce evvelen ve hasseten Efendimiz Muhammed Mustafa Hazretleri'nin ruh-i pâki için ve onun bütün â'al, ashâb, etbâ ve ahabbının ruhları için, cümle sâdât-ı meşâyih-i turuk-u aliyyemizin ervâhı için, hasseten bu okuduğumuz eseri te'lif eylemiş olan Gümüşhaneli hocamızın ruhu için, Muhammed Zâhid-i Bursevî hazretlerinin ruhu için, eserin içindeki hadîslerin ve bilgilerin bize kadar ulaşmasına emek sahip etmiş olan bütün ravilerin, âlimlerin ruhları için, uzaktan

yakından bu hadîs-i şerîfleri dinlemeyen şuraya gelmiş olan siz kardeşlerimizin de ahirete intikal etmiş olan bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhlarına hediye olsun diye, Biz hayattaki Müslümanların da Allah Teâlâ Hazretlerinin rızasına uygun ömür sürüp ahirette ve dünyada hayırlara nail olmamız ve Cenab-ı Mevla'nın huzuruna sevdiği, razı olduğu kullar olarak varmamıza vesile olmak için bir Fâtîha, üç İhlâs-ı şerîf kıraat edelim.

a. Cuma Gününün Rahmeti

Buyurun.

Metnini okuduğumuz hadîs-i şerîf cuma günü ile ilgili. Peygamber aleyhissalatü vesselam Hazreti Ali Efendimiz'den rivayet edilen hadîs-i şerîf'inde buyuruyorlar ki:

إِذَا كَانَ يَوْمُ الْجُمُعَةِ نَادَتِ الطَّيْرُ الطَّيْرَ وَالْوُحُوشُ
الْوُحُوشَ وَالسَّبَاعُ السَّبَاعَ: سَلَامٌ عَلَيْكُمْ هَذَا يَوْمُ
الْجُمُعَةِ

İzâ kâne yevmü'l-cümüati. Cuma günü olduğu zaman, *nâdeti't-tayru't-tayra*, kuş kuşa seslenir.

Başka?

Ve'l-vühûşü'l-vühûşe. Vahşi hayvanlar vahşi hayvanlara seslenir. *Ve's-sibâu's-sibâa.* Çakal, kurt gibi hayvanlar birbirlerine seslenir. Hasılı kurtlar, kuşlar, mahlukat birbirlerine seslenir ve derler ki:

Selâmün aleyküm. Allah'ın selamı sizin üzerinize olsun. Allah sizi mahfuz eylesin, himaye eylesin, selamette eylesin. *Hâzâ yevmü'l-cümüati.* Bugün cuma günüdür diye birbirlerine böyle seslenirler diyor Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem.* Bunun iki sebebi olabilir.

Birisi;

إِظْهَارًا لِلْخَوْفِ لِأَنَّ السَّاعَةَ وَالْمَحْشَرَ وَالْدُّخُولَ

فِيهِ أَوْ إِظْهَارًا لِلسُّرُورِ لِمَا لَهُ مِنَ الْفَضَائِلِ

"İzhâran li'l-havfi li-enne's-sâ'ate ve'l-mahşera ve'd-dühûle fîhi."

Korkudan olabilir. Çünkü hem kıyamet cuma günü kopacak, hem mahşer cuma günü olacak, hem de insanların efendim hesapları görülüp cennete girecekler cennete, cehennemliklerinde cehenneme girmeleri o günde olacak diye onun azametinden, korkusundan seslenirler, aman dikkat edin der gibi. Yani birbirlerine seslenirler, bugün cuma

günüdür, Allah size selametlik versin, inşaallah bu günün azametinden, tehlikelerinden sizi korusun gibi olabilir. Veyahut,

"Ve izhâran li's-sürûri limâ lehû mine'l-fadâil."

Veyahut da cuma gününe Allah Teâlâ Hazretleri'nin vermiş olduğu faziletler ve o günde insanlara ihsan olacak nimetlerden duyulan şevk ve sürurdan dolayı da birbirlerini müjdeleyebilirler. Çünkü hadîs-i şerîflerde geçmiştir ki, cuma günü oldu mu Allah Teâlâ Hazretleri cehennemi bile hak etmiş olan nice âsîleri cuma günü hürmetine affediyor. Onun için cuma müslümanların bayramıdır. Müslümanlar cuma günü geldiği zaman, cuma'nın fazl-ı kemâlinden, kereminden istifade etmek için uyanık olmalılar. Bir kere cuma günü abdest almalı, gusül abdesti almalı. Çünkü kim Allah'a inanarak, hesabını Allah'tan bekleyerek, sevabını Allah'tan umarak cuma günü yıkanır, gusül abdesti alırsa, camiye öyle gelirse, geçmiş günleri, geçmiş haftasının günlerindeki günahları 3 gün ziyadesiyle affolunur. Yani geçmiş hafta 7 gün olur, 3 gün daha eklenince 10 günlük günahları affolunur. Cumalar kefarettir aradaki günahlara. O

bakımdan cuma günü gusül abdesti almayı büyükler ihmal etmezlerdi. Hatta bir abdest alacak kadar bir masrafa su, bir altın değerinde bile pahalı olsa çöl gibi, kuraklık olan yerler gibi mıntikalarda dahi yine o sevabı kazanmak için öyle yapmalı derlermiş. Bir altın yarım, kaç para?

Şimdi on sekiz bin lira mıdır, yirmi bin lira mıdır?

Yani o kadar bile olsa bu sevabı için bu para feda edilir diye düşünürlermiş. Allah Teâlâ Hazretleri bizi cuma'nın fazl-ı kemâlinden istifade ettirsin ve cuma gününde olan tehlikelerden korusun, o mahşerden, kıyametin sıkıntılarından, ahir zamanın fitnelerinden cümlemizi hıfz-ü himaye ve vikâye eylesin.

b. İki Kişi Konuşurken Dinleme Adabı

إِذَا كَانَ الرَّجُلَانِ فِي الْمَجْلِسِ يَتَحَدَّثَانِ فِي الْفِقْهِ
فَلَا يَجْلِسُ إِلَيْهِمَا ثَالِثٌ حَتَّى يَسْتَأْذِنَهُمَا

İzâ kâne'r-racülâni fi'l-meclisi
yetehaddesâni fi'l-fikhi, fe-lâ yeclis ileyhimâ
sâlisün hattâ yeste'zinehümâ.

Bu hadîs-i şerîfte iki kişi konuşurken üçüncünün yanlarından gitmemesiyle ilgili.

Diyor ki Peygamber Efendimiz;

Hattâ yeste'zinehümâ. İkisinden izin almadıkça yanlarına sokulmasın diyor. Bu da Hz. Ömer *radiyallahu anh'*a rivayet edilmiş bir hadîs-i şerîf. Dur bakalım, bugün hep halifelerden gidiyor rivayetler.

Peygamber Efendimiz buyurmuş ki: İki insan, *izâ kâne'r-racülâni fi'l-meclisi.* Bir toplantı, bir aradaysa. *Yetehaddesâni fi'l-fikhi.* Din bilgisi, fıkıh mevzuunda, dini bir mesele için birbirleriyle konuşuyorlarsa, *fe lâ yeclis ileyhimâ sâlisün.* Üçüncü bir kimse onların yanına gelip oturmasın izin almadıkça. *Hattâ yeste'zinehümâ.*

Şimdi malum iki kimsenin tabi yanına sokulmamak lazım. Bu tamam. Ümumiyette bunu herkes bilir, ama dini bir mesele konuşuyorlar diye sokulabilir insan. Onun için *fi'l-fikhi* demiş. Fıkıhtan bir mesele konuşuyorlar bile olsa, dini bir mevzu bile konuşuyorlar bile olsa, dur benim de ilmim artsın falan diye yanlarına sokulmak doğru değil.

Neden?

Çünkü mahrem bir şeyi anlatıyor olabilir. Benim şöyle şöyle bir durumum geçti, böyle böyle bir özel durumum var, bu durumda benim ne yapmam lazım diye kimseye söylemek istemediği bir hususu izah ediyor olabilir. Evet, fıkıh mevzudur. Dini bir bilgi ama yine de şahsın kendi özel sırlarıyla ilgili olabilir, onun için izin almadan yanına sokulmayın diye bir edebi Peygamber Efendimiz tavsiye etmiş ümmetine, Hazreti Ömer *radıyallahu anh*'da nakletmiş.

c. Hac ve Mağfiret

إِذَا كَانَ يَوْمَ عَرَفَةَ غَفَرَ اللَّهُ لِلْحَاجِّ الْخَالِصِ فَإِذَا كَانَ
لَيْلَةَ مُزْدَلِفَةَ غَفَرَ اللَّهُ لِلتُّجَّارِ فَإِذَا كَانَ يَوْمَ مِنَى
غَفَرَ اللَّهُ لِلْجَمَّالِينَ فَإِذَا كَانَ يَوْمَ رَمَى جَمْرَةَ الْعَقَبَةِ
غَفَرَ اللَّهُ لِلْسُّوَالِ فَلَا خُلُقَ يَحْضُرُ ذَلِكَ الْمَوْقِفَ إِلَّا
غَفَرَ اللَّهُ لَهُ

*İzâ kâne yevme Arafete ğafera'llâhü li'l-
hâcci'l-hâlisi, fe-izâ kâne leylete Müzdelifete
ğafera'llâhü li't-tüccâri, fe izâ kâne yevme
Minâ ğafera'llâhü li'l-cemmâlîne, fe-izâ kâne
yevme ramyi cemrati'l-akabeti ğafera'llâhü*

li's-süâli. Fe-lâ halka yehzuru zâlike'l-mevkife illâ ğafera'llâhü lehû.

Bu hadîs-i şerîf hacc'in faziletine dair. Neden bu müslümanlar kalkarlar?

Bakın bugün dışarısı sıcak. Sıcakta biraz dolaştığımda insanın beyni kaynıyor. Şimdi Arabistan çok daha fazla sıcak. Yumurtayı koysan kumların içine kızar yani, pişer. O kadar sıcaktır. Böyle bir fırının ağzı açılmış da dışarıya ateş çıkıyormuş gibi rüzgar içinde öyle eser. Bu çöllere eskiden beri 1400 yıldır insanlar yürümüş gitmişler. Çöllere basa çıka, susuzluklar çeke çeke, çeşitli zahmetlere katlana katlana bir ibadet yapıyorlar. Hac ibadeti. İslam'ın beş temelinden birisi hac ibadeti.

Neden yapıyor insanlar bunu?

Bu hadîs-i şerîften anlayabiliriz. Diyor ki Peygamber Efendimiz; Arefe günü olduğu zaman, Arafat günü malum Kurban Bayramı'ndan bir gün önceki gündür, o zaman bütün hacılar Arafat denilen bir geniş düzlük meydanlık yere çıkarlar. Mekke-i mükerrerme'ye 20-30 kilometre mesafedeki. Etrafı sivri sivri çatır çatır kayalık taşlarla efendim bir tepelerle çevrilidir o yer.

Ortasında şöyle bir kumluk vadi vardır. Bir taraftan öbür tarafa gider. Batn-ı Urana derler. Efendim onun bir köşesi geniş bir düzlük Arafat Meydanı'dır. Arafat Meydanı'nın ortasında da şöyle bir müstakil tepecik vardır. Müstakil tepecik. O da yine çatır çatır kara taştır, kayadır. Yüksekliği bilmiyorum 50 metre var mıdır yani rakımı. Öteki taraflarına nispetle yüksekliği. Şöyle 50-100 merdivenle merdiven de yapmışlar. Döne döne çıkabilir. Üst tarafına da şu bizim caminin kenarındaki beyaz direkler gibi bir beyaz kalın direk dikmişlerdir. O da demektir ki Resûlullah veda haccını burada, burada irad, veda haccında, veda hutbesini burada okudu. Oraya öyle onun için o beyaz şeyi dikmişlerdir. Şimdi Arafa günü oldu mu, insanlar oraya baş açık, yalın ayak çıkarlar, Allah Teâlâ Hazretlerine tazarru ve niyaz ederler. O gün oldu mu Allah Teâlâ Hazretleri halis hacıları afv u mağfiret eder diyor Peygamber Efendimiz. Hâlis hacı.

Ne demek?

Başka hiçbir niyet katmamış işin içine, kötü maksadı yok, sırf Allah rızası için ibadet etmeyi düşünmüş, o kadar meşakkatleri çekmeye razı olmuş, tozlara, topraklara

bulanıp, Mevlam beni affetsin diye oraya gitmiş. Onu affeder. Bütün hacıları orada, hâlis hacıları affeder.

Fe izâ kâne leylete müzdelifete. Akşam oldu mu oradan ayrılması lazım hacıların. Güneş batarken, Efendim oradan ayrılması lazım. Orada bulunmazsa hacılık tamam olmaz. Yani Arafat'ta mutlaka bulunması lazım insanların. Ondan sonra güneş battıktan sonra herkes giderler. Akşam namazı kılınmadan yola revan olunur. İşte 10-12 kilometre kadar ötede veya 7-8 kilometre ötede bir başka yer vardır. Mekke'ye doğru artık dönerler. Oraya Müzdelife derler. Müzdelife'de gecelerler. Sabah namazını kılarlar. Orada da dua ederler. Geceleyin orada kalırlar ve orada dua ederler. Hatta Arafat'ta akşam namazını kılmazlar, yola çıkarlar. Akşam namazıyla yatsı namazını yatsının vaktinde müzdelife de kılarlar. Gittikleri yerde, müzdelife denilen yerde. Orada dua edince, *ğafferallâhü li't-tüccâri*, ticaret için gelmişlerde Allah affeder. Öbür tarafta has, halis hacıları affetmişti. Ticaret için, "dur şuraya mal götüreyim" satayım da para kazanayım filan diye dünyevi bir menfaat için gitmiş olan tüccarı dahi affeder Allah.

Fe izâ kâne yevme minâ. Oradan da sabah namazını kıldılar mı yürürler 6-7 kilometre mesafede Mina'ya gelirler. Mina veya Mina veya Mena 3 harekete caizdir Min harfinde. Mina'ya gelirler. Mina'da iki tarafı yüksek çatır çatır yine böyle kara taşlardan olan bir vadidir. Genişçe vadidir. Dar bir vadidir. Oraya gelirler hacılar. Mina'da üç tane yer vardır. Oralarda şeytan taşlama yerleridir onlar. Ondan sonra minanın öbür ucu Akabe'dir. Akabe'den atladılar mı Mekke-i Mükەرreme'ye doğru yol gider oradan. İşte Mina'ya geldikleri zaman *ğafferallâhü li'l-cemmâlîne*. Devecileri de affeder Allah. Deveciler de işte orada hacılar gelsin, gitsin falan diye, yük taşımak falan için öyle gelmiş kimseler yani. Umumiyetle de hani bilgisi, görgüsü az, duygusu zayıf kimseler demek oluyor. Onları da affeder Allah. Mina'ye geldikleri zaman.

Fe izâ kâne yevme ramyi cemrati'l-akabeti. Şey olunca, Akabe'deki şeytan taşlama şeyleri olunca, günü gelince yani bayram oldu, artık şeytan taşlamalara başlandı. O zaman, *ğafferallâhü li's-süâli*, dilencileri de afv u mağfiret eder Allah. Yani haccın son günü.

Fe lâ halka yehzuru zâlike'l-mevkife. Şu mübarek mahalde toplanmış hiçbir halk yoktur ki, illâ ğaferallâhü lehû. Allah onu affetmiş olmasın. Hepsini afv u mağfiret eder Allah şu sebeple geldi, bu sebeple geldi. Maksudı develeri çekmekti, ticaret yapmaktı veya dilencilik edip para toplamaktı filan gibi bir bahane dahi şey yapmadan Allah hepsini afv u mağfiret eder. Onun için böyle insanlar koşuyorlar. İnsanlar hacca gitti mi, evinden çıktı mı duyufurrahmandır. Allah'ın misafirleridir. Öyle seslenir. Radyolar, *Yâ Duyufel Rahman*, Ey Rahman olan Allah Teâlâ Hazretlerinin misafirleri diye radyolarda öyle seslenirler, şeyler durdular, hitap ederken Allah'ın misafiri. Allah Teâlâ Hazretleri hiç yolda koymaz, hiç mahrum koymaz. Yoldayken bir insan ölse yine hacı sevabını verir. Hacı esnasında ölse yine hacı sevabını verir, tamamlamadan ölse bile. O kadar böyle şeydir. Hatta böyle hac vazifesi esnasında ölenleri, Allah Teâlâ Hazretleri kıyamete kadar her sene hac yapıyor gibi ecir verirdi.

Geçenlerde bir enteresan bir şey anlattılar. Anlatan kimseler ciddi tahsil görmüş insanlar. Bizim orada bir eski mebus

arkadaşımız vefat etmişti. Eski mebuslardan, Allah rahmet eylesin, Arif Hikmet Bey diye birisi. Vefat etti, oraya gömdük. Yani bizim, ben bizzat bulunmadım ama yani bizim tanıdıklarımız, efendim Bahattin Bey filan böyle tanıdığımız tüccarlardan kimseler var, bizzat gittiler cenazesine bulundular, yıkadılar, gömdüler, tamam. Mekke-i Mükerrerme'de gömdüler. Aradan bir sene geçti, iki sene geçti, üç sene geçti. Gömdüler onu oraya. Gidiyoruz yani, vefat etti. Ailesine de dönmedi, gelmedi, tamam. Üç sene geçtikten sonra Kâbe-i Müşerref'e de tavaf ederken birisi Arif Hikmet Bey'i görmüş. Konuşmuş. Ondan sonra da bizim yine üniversitede profesörlük yapan bir arkadaşımıza, yani bunların ünvanlarını neden söylüyorum?

İsmen de biliyorum ama şurada ismini söylemek istemediğimden söylemiyorum. Yani ciddi insanlar, böyle aklı başında insanlar. Böyle hemen her söze kanacak insanlar değil. Gelmiş demiş ki, yahu az önce kalabalıkta Arif Hikmet Bey'e rastladım. Konuştuk, hal hatır sordu filan demiş. Bizim o

profesör arkadaş da demişti ya sen ne söylüyorsun?

Şimdi söyleyeceğim işte Arif Hikmet Bey ile konuştuk. Yahu demiş Arif Hikmet Bey öleli 3 sene oldu. Sübhanallah yani bir acayip iş. Yanılma olma ihtimali yok. Herhalde diyorum hadîs-i şerîfte hani her sene hacc eder diye vaat var. Hac esnasında vefat eden hacı her sene hacc eder kıyamete kadar. Herhalde Allah o esrarı gösterdi yani. Hac çok tatlı bir ibadettir. Gitmediyseniz gidin, hazırlığınızı yapın. Bu vazifeyi ifade edin. İslam'ın direklerindendir. İslam'ın istişamını görürsünüz. İbretleri görürsünüz. Peygamberlerin dolaştığı yerleri görürsünüz. Hz. Nuh aleyhisselam dolaşmıştır. İbrahim aleyhisselam dolaşmıştır. Hatta Âdem aleyhisselam dolaşmıştır. İsmail aleyhisselam dolaşmıştır. Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* dolaşmıştır. Mübarek yerlerdir. Çok muhteşem yerlerdir. O ibadeti yapın. Yapmadıysanız tehir etmeyin. Çabuk yapın. Bilmezsiniz ki ömür ne zaman bitecek. Sakın ihmal etmeyin. Gidenlere de söylemeyin ileri geri. Canım bir kere gitsin bir daha niye gidiyorsun da bilmem ne de burada çeşme

yaptır da şunu yaptır da bunu. Karışmayın öyle şeylere. Orası esrarengiz bir alemdir. Orada esrarengiz işler döner. Sakın öyle şeylere karışmayın. Öyle sözler söylemeyin. Öyle düşünmeyin. İmkânınız varsa gene gene hani vazifeyle, şunuyla, bunuyla yurtdışına çıktınız, şöyle oldu, böyle kaldı. Gene gidin. Gene gidin. Çünkü Allah Teâlâ Hazretlerinin afv u mağfiretine nail oluyor. Garantili gibi bir şey. Hatta demişler ki, insan haccetti mi günahları afv u mağfiret olur. Günahsız olur. Anasından doğduğu gün amel defteri nasıl bembeyazsa, hiç günahlar yazılmamışsa öyle tertemiz olur. Amma acaba Allah beni affetti mi derse ilk günahı ondan yazarlar. Su-i zan ediyor. İnanmıyor diye o zaman yazarlar. Niye sen inanmadın diye diye böyle kitaplar yazar.

Onun için hacca kıymet verin. Şimdi burada Ebû Hüreyre *radiyallahu anh*'den rivayet edilmiş bu şey. Senedi hakkında da bazıları şöyle demişler, böyle demişler.

Fakat hocamız diyor ki: *ve revahu kesîrun*. Yani böyle demişler ama aldırıyorum ben demek istiyor kendisi hadîs-i âlimi. Çok insanlar rivayet etti bu bilgileri diyor. Ondan

sonra arkasından bir hadîs-i şerîf daha getiriyor.

إِذَا كَانَ عَشِيَّةَ عَرَفَةَ لَمْ يَبْقَ أَحَدٌ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ
حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ مِنْ إِيْمَانٍ إِلَّا غُفِرَ لَهُ قِيلَ: يَا رَسُولَ
اللَّهِ أَهْلُ عَرَفَةَ خَاصَّةً؟ قَالَ: بَلْ لِلْمُسْلِمِينَ عَامَّةً

*İzâ kâne aşıyyete Arafete lem yebka
ehadün fî kalbihî miskâlü habbetin min
hardelin min îmânin illâ ğufira lehû.*

Bunda öbür tarafta bazı sözler söylenmiş,
tenkitler yapılmıştı ya onun için getirmiş
hocamız rahmetullah aleyh.

Arefe akşamı oldu mu?

Arafat dağında o hacıların toplandığı
günün akşamı oldu mu?

Lem yebka ehadün. Hiçbir fert kalmaz.
Lem yebka ehadün . Hiçbir fert kalmaz. *Fî
kalbihî miskâlü habbetin min hardelin min
îmânin.* Hardaldan bir miskal kadar şöyle
kalbinde iman olan kimse hiçbir fert kalmaz.
Illâ ğufira lehû. Allah muhakkak onu affeder.

Kıyle Ya Resûlallah Ehl-ü Arafe hâssaten.
Bu müjde sadece Arafat'a çıkmış olanlara mı
mahsustur? Sadece onlara mı hastır?

Başkaları bundan istifade etmeyecek mi?

Onlar için mi bu?

Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz;

Bel Kâle Bellî-l Müslimîne âmmeten.

Bütün müslümanlara umumi olarak. O haccın hürmetine, o haccın hürmetine bütün Müslümanlar inşaallah, o o afv u mağfiretten istifade edecekler.

Onun için hac zamanı yani kurban bayramı geldiği zaman o güne, o zamana da çokça itibar ve hürmet edin. O on gününde zilhiccenin oruç tutsun. Zilhiccenin onundadır malum kurban bayramı. Başından itibaren on gün oruç tutmak sevaptır.

Allah Teâlâ Hazretleri Kur'an-ı Kerim'de o günlere ehemmiyet verdiğiinden;

وَالْفَجْرِ وَلَيَالٍ عَشْرٍ وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ وَاللَّيْلِ إِذَا يَسْرِ

Vel-fecr. Ve leyâlin 'aşr. Ve's- şef'i ve'l- vetr. Ve'lleyli izâ yesr.

âyet-i kerîmelerinde o günlere yemin eylemiştir ki, önemli olduğunu göstermek için. Babında.

d. Oruçta Sabır ve Saygı

إِذَا كَانَ يَوْمُ صَوْمِ أَحَدِكُمْ فَلَا يَرْفُثْ وَلَا يَجْهَلْ فَإِنْ
أَمْرُؤُ شَاتَمَهُ أَوْ قَاتَلَهُ فَلْيَقُلْ: إِنِّي صَائِمٌ إِنِّي صَائِمٌ

İzâ kâne yevmü savmi ehadiküm fe-lâ yerfûs ve lâ yechel. Fe ini'mruün şâtemehû ev kâtelehû, fe'l-yekul: Innî sâimün, innî sâimün.

Bu meşhur bir hadîs-i şerîftir. Abdullah ibn Mes'ûd radiyallâhu anh ile rivayet edilmiş. Oruçla ilgili. Biz de şimdi oruçluyuz, Ramazan'dayız. Bizimle ilgili bir hadîs-i şerîf. Yani bizim bugünkü halimizle ilgili bir hadîs-i şerîf. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

İzâ kâne yevmü savmi ehadiküm. Sizden birinizin oruç günü olursa, hem Ramazan hem de Ramazan'ın dışında bir başka zamanda sevap kazanayım diye tuttuğunuz bir oruç günü.

Fe lâ yerfûs. Sakın ağzını bozup da çirkin kötü sözler söylemesin. Oruç sadece mideye tutturulmayacak. Her âzanın orucu var. Gözün orucu harama bakmamak. Harama bakmamak. Çıplaklara bakmamak. Kulağın orucu yalan, dolan dinlememek. Efendim, çalgı türkü dinlememek. Efendim, her âzanın orucu var.

Her âza oruca ahenk ile ayak uyduracak ve edebini takınacak. Onun için peygamber efendimiz işte ifade etmiş, sakın kötü söz söylemesin. *Yerfûs*, çirkin söz, küfür filan demek. Kötü söz demek. Aslında başka manalara da gelir, burada da kötü söz söylememek. Yani daha başka şeylere de denilebilir bu şey.

Ve lâ yechel. Sakın cahillik de etmesin. Sakın cahillik de etmesin. Yani doğru olmayan işler yapıp da, öyle olmadık şeyler yapıp da cahillik etmesin. Eğer birisi gelip çatarsa ona, derse ki, *şâtemehû* derse yani, küfrederse, gelip ağır söz söylerse kendisine, *ev kâtelehû* veyahut onunla çekişmeye kalkarsa, kavgaya, mücadeleye kalkarsa.

Desin ki: Yok ben sana uymam. *Innî sâimün*, *innî sâimün*. Ben oruçluyum, ben oruçluyum desin, hiç ona uymasın. Yani ne yapalım o geldi çattı, ben de artık dayanamadım demek değil de, Aksine sen oruçluyum, ben sana uymam deyip şey yapacaksın. Orucun işte bu manevi tarafıdır. Orucun manevi tarafına dikkat etmezse insan, maddi sevabından da istifade edemez.

Bir hadîs-i şerîfinde Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

Yani maddi sevabı dediğim şunu demek istedim. Aç kalmasından da bir fayda olmaz. Bu manevi ahlâk tarafına riayet etmediği zaman, insan aç kalmasından da bir fayda olmaz. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki, nice oruçlu insan vardır ki, akşamleyin kârı yoktur, sadece aç ve susuz kalmaktan ibarettir.

Neden?

İşte yalan söylemiştir, onun kalbini kıracak söz söylemiştir, beri tarafı üzecek hareket etmiştir, manevi şartlarla, ahlâki şartlarla riayet etmemiştir diye.

Onun için orucu sadece aç, susuz kalmak diye düşünmeyin. Oruç, ahlâki bir tavır takınmak demektir. Sabahtan akşama oruçlu insan, Allah bizi de islah etsin, kusurlarımızı affetsin. Ramazan geldi geçti. Kadirini bilemedik. Gerektiği şekilde oruç tutamadık.

Allah bizi bağışlasın.

Oruç ahlâklı olma egzersizi demektir. Çirkin söz söylemeyecek, çirkin iş yapmayacak, ters iş yapmayacak, cahillik etmeyecek. Bu arada da kendisini tutmak için oruç, su da içmeyecek, yemek de yemeyecek. Tamam

onlar da var, onlar da var, onlar da var ama asıl ahlâklı davranış. Oruçlu melek gibi olacak. Aksine hareket ederse akşamleyin kârı sadece aç ve susuz kalmaktan ibaret olur. O söz de ne kadar güzel bak. Yani aç susuz kalmakta vücuda faydalıdır da, Peygamber Efendimiz hiçbir fayda sağlamaz demiyor. Hiçbir fayda sağlamaz demiyor. Akşamleyin kârı aç ve susuz kalmaktan ibarettir diyor. Bu demek değil ki, orucun bedene maddi faydası da var. Oruç tutan insanın fazla yağları eriyor. Vücudundaki ağırlıklar gidiyor. Kalbi dinleniyor, midesi dinleniyor, midesiyle ilgili öteki uzuvları dinleniyor, pankreas bezi dinleniyor, mide salgı bezleri dinleniyor, kara ciğer dinleniyor, hasılı damarlar dinleniyor, her tarafta bir tatil, bir dinlenme hali olmuş oluyor, vücut rahatlıyor. Onun için sevap olmaz manasına, aç kalmaktan başka, aç ve susuz kalmaktan başka bir kârı olmaz diyor yani. Sevap kazanamaz demek istemiş oluyor. Yine aç kalmanın faydaları olduğunu ifade etmiş oluyor.

Allah Teâlâ Hazretleri güzel oruç tutmayı bize nasip etsin. Tam âdabına uygun, feyizli, bereketli oruç tutmayı nasip etsin. Rızasını böylece kazanmayı nasip etsin. İnsan güzel

oruç tutarsa, Allah Teâlâ Hazretleri oruçluya sevabı hesapsız verecek. Bir gayri hisab. Oruç benim içindir, ben oruçlunun sevabını kendim hesaba, kitaba sığmaz tarz da çok vereceğim diye hadîs-i kutsilerde buyurulmuş. Onun için güzel oruç tutup, Allah'ın öyle hesapsız lütuflarına ermeye amaçlayalım, gayret edelim, çalışalım. Allah kolaylık versin, inşaallah öyle yaparız.

e. Berat Gecesinde Fazileti ve Dua Vakti

إِذَا كَانَ لَيْلَةُ النِّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ فَقُومُوا لَيْلَتَهَا
وَصُومُوا يَوْمَهَا، فَإِنَّ اللَّهَ يَنْزِلُ فِيهَا لِغُرُوبِ الشَّمْسِ
إِلَى سَمَاءِ الدُّنْيَا فَيَقُولُ: «أَلَا مُسْتَغْفِرٌ فَأَغْفِرُ لَهُ؟ أَلَا
مُسْتَرْزِقٌ فَأَرْزُقُهُ؟ أَلَا مُبْتَلًى فَأُعَافِيهِ؟ أَلَا سَائِلٌ
فَأُعْطِيهِ؟ أَلَا كَذَا أَلَا كَذَا؟» حَتَّى يَطْلُعَ الْفَجْرُ

İzâ kâne leyletü'n-nisfi min şe'bâne fe-kûmû leyletehâ, ve sûmû yevmehâ.

Şimdi bu geçmiş bir şeye ait. Şaban'ın 15'i olduğu zaman, yani berat kandili olduğu zaman. Geçti. Bir dahaki seneye Allah sıhhatla ve afiyetle inşaallah erdirmiş bizi. Ama bilelim,

malumat olarak. Biliyorsunuz bu okuduğum kitap, hadîsleri alfabe sırasıyla alıyor. Sırasıyla karşımıza ne gelirse onu okuyoruz. Zamanı geçti ama olsun, gene ileriye faydası olur. Şaban'ın 15'i, yarısının gecesi olduğu zaman, yani berat gecesi olduğu zaman, *fe kûmû leyletehâ*, gecesine kalkın, ibadet edin, ve *sûmû yevmehâ*, gündüzünde de oruç tutun. Geceleyin, ibadet edin, gündüzünde oruç tutun. Mübarek bir gecedir çünkü.

Fe innellâhe yenzilü fîhâ. Çünkü Şaban'ın 15'i olduğu zaman o gece Allah Teâlâ Hazretleri nüzul eyler, iner, gelir.

Li ğurûbi's-şemsi. Güneş battıktan sonra gelir. Güneş batar batmaz, bir gün evvelinin güneşi batar batmaz, Şaban'ın 15'inin gecesi girdi mi, Allah Teâlâ Hazretleri nüzul eyler, *ilâ semâi'd-dünyâ*, dünya semâsına. Dünya semâsına nüzul eyler.

Fe yekûlü: Elâ müsteğfirun fe-eğfiru lehû?

Yok mu bir tövbe istiğfar eden, onun tövbesini kabul edip de onu afv u mağfiret edeyim diye seslenir. Şimdi, Allah Teâlâ Hazretleri nerededir?

Allah Teâlâ Hazretleri her yerdedir.

وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ

Ve hüve me'aküm eyne mâ küntüm.

Siz nerede olursanız olun, Allah Teâlâ Hazretleri sizinle beraberdir.

فَأَيْنَمَا تُولُوْا فَثَمَّ وَجْهُ اللَّهِ

Fe-eynemâ tüvellû fe-semme vechü'llâh

Yüzünüzü nereye dönerseniz, Allah Teâlâ Hazretlerinin zât-ı şerîfi oradadır. Her yerde hazır ve nazırdır Allah Teâlâ Hazretleri.

Semâi dünyaya nüzul ne oluyor?

Semâi dünyaya nüzul, Allah Teâlâ Hazretlerinin o güne mahsus müstesna ikramı demek oluyor. Mekandan münezzehtir. Allah Teâlâ her zaman her yerde hazır ve nazırdır amma o gün çok büyük lütuflar, Allah'ın rahmeti çok yaklaşıyor insana demek. Yok mu bir tövbe eden, tövbesini kabul edeyim der.

Elâ müsterzikun. Yok mu rızık isteyen.

Fe erzükuhû? Rızık ihsan edeyim ona.

Elâ mübtelen. Yok mu bir musibete, belaya, hastalığa uğramış kimse.

Fe ü'âfîhi? Ona afiyet ihsan edeyim.

Elâ sâilün fe ü'tîhî?

Yok mu benden bir şey isteyen, istediğini vereyim diye.

Elâ kezâ elâ kezâ?

Yok mu şöyle, yok mu böyle diye seslenir, seslenir.

Hattâ yetlûa'l-fecru. Fecr doğuncaya kadar. Şabanın o gecesi öyle mübarek bir gecedir. Allah Teâlâ Hazretleri, umumiyetle kullarına böyle nida edip onları affedeceğini müjdeler. Yani Şaban'ın 15'inde müstesna bir mükâfat vardır ama her gece o vakit bereketli, güzel bir gecedir. Her gece. Onun için sahura kalkın. Sahur yapmakta bereket vardır. Sahura kalktığınız zaman abdest alın, iki rekatçik namaz kılın, teheccüd namazıdır, sevabı çoktur. Bu hayır, bereket fecir'e kadar devam eder.

Fecir ne demek?

Karanlık gecede bunları da öğrenin. Bunların hepsi lazım. Karanlık gecede şöyle ufka baktığınız zaman her taraf kapkaranlık. Hiçbir şey görmezsiniz. Gece çünkü. Şöyle bakarsanız yer ile gökün nereden ayrıldığı bile belli olmaz. Ama dikkatle bakarsanız bir zaman sonra, göğün doğu tarafında orada dağları fark edersiniz. Bak işte şurası dağ, şu tarafı semâ diye. Böyle belli olur. O tarafta hafif bir ışık vardır. İşte öyle bir ışık belirlediği zaman ona

fecir derler. Gece artık oradan yavaş yavaş aydınlanmaya başlayacak. Doğu olduğu bellidir oranın. Yani başka tarafta onu göremezsiniz. Ona fecir derler. O fecire kadar insan yiyip içebilir. Serbest. İşte ibadet vakti de o vakittir. Fecir şey yaptıktan sonra bu hayır kapıları kapanır. Yani pazar kalkıyor. Pazar bitiyor. Alışveriş tamam oluyor. Pazar yeri artık kapanıyor demek. O vakti uyanık geçirirse insan, seher vakti derler ona.

Sahur ne demek?

Sahur da seher vaktinde yenilen yemeğin adıdır aslında. Yemek adıdır sahur. O yiyişin adıdır.

Sahura kalktım ne demek?

Seher vaktinde yemek yemeye kalktım demek. Ama biz onu manasını unutmuşuz. İşte o sahur vakti, seher vaktinde uyanık olmağa gayret edin. Dağlar ile taşlar ile çağırayım Mevlam seni. Seherlerde, kuşlar ile çağırayım Mevlam seni dediğı gibi Yunus Emre'nin, o vaktin ibadet zevkini tadın, o vaktin bereketinden istifade edin, o vakitteki dualardan faydalanın. Yani dualar kabul olur. Ondan istifade edin.

f. Perşembe ve Cuma'da Salât-ü Selâm Bereketi

إِذَا كَانَ يَوْمُ الْخَمِيسِ بَعَثَ اللَّهُ مَلَائِكَةً مَعَهُمْ صُحُفٌ
مِنْ فِضَّةٍ وَأَقْلَامٌ مِنْ ذَهَبٍ يَكْتُبُونَ يَوْمَ الْخَمِيسِ
وَلَيْلَةَ الْجُمُعَةِ أَكْثَرَ النَّاسِ عَلَى صَلَاةٍ

İzâ kâne yevmü'l-hamîsi, be'ase'llâhü melâiketen me'ahüm suhufün min fiddatin ve eklâmün min zehebin, yektübûne yevme'l-hamîsi ve leylete'l-cümüati eksera'n-nâsi aleyye salâten.

Bu hadîs-i şerîf de, Peygamber Efendimiz'e salât u selâm getirmekle ilgili bir hadîs-i şerîftir. Biliyorsunuz Peygamber Efendimiz'e salât u selâm getirmek biz müslümanların bir vazifesidir. Allah emrediyor bize.

Hangi âyet-i kerîmede?

Bismillâhirrahmânirrahîm.

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا
الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

İnne'llâhe ve melâikete hü yüsallûne 'alâ'n-nebiyyi yâ eyyühe'llezîne âmenû sallû 'aleyhi vesellimû teslîmâ.

Bu âyet-i kerîmede Allah bize ona salât u selâm getirmeyi emrediyor. Kendisi de salât u selâm ediyor Resûlüne. Yani rahmet etmiş. Rahmetini daim tutuyor. Melekleri de salât u selâm ediyor. Yani dua ediyorlar. Müslümanlara da ona salât u selâm etmeyi Allah Teâlâ Hazretleri o ayet-i kerime ile emretmiş.

Onun için biz vazifeliyiz Resûlullah'a salât u selâm getirmekle. Zaten her namazımızın içinde de biliyorsunuz tahiyyata oturduktan sonra Allahümme salli bârik okuyarak salât u selâm getiriyoruz. Salât u selâm Resûlullah'a ulaştırılır. Allah Teâlâ Hazretleri malum eder ona. Siz salât u selâm edince Resûlullah sizi isminizle bilir. Çünkü bildirilir kendisine.

Bu hadîs-i şerîfte de şöyle nakledilmiş. Perşembe günü olunca, perşembe günü olunca Allah melekler gönderir. Bunların yanında sayfalar vardır, gümüştten. Kalemler vardır altından. Altından kalemler, gümüştten, sayfalarla melekler gönderir perşembe günü Allah.

Bunlar *yektübûne yevme'l-hamîse ve leylete'l-cümüati*. Perşembe gününü ve cuma gecesini yazarlar.

Eksera'n-nâsi aleyye salâten. Bana en çok kim salât u selâm ediyor diye yazarlar. O melekler ismiyle cismiyle Peygamber Efendimiz'e salât u selâm getirenleri yazarlar.

Onun için perşembe günü ve perşembe günü akşam namazından sonra cuma gecesi, cuma gündüzü Peygamber Efendimiz'e salât u selâmı çokça edin, şefaatine nail olursunuz, çok feyizlere erersiniz, çok hayırlara nail olursunuz. Çok hikayeleri vardır bunun. Olmuş, başa gelmiş, geçmiş şeyleri vardır. Çok insan hayırlara nail olmuştur salât u selâm getirmekte. Onun için siz de tavsiye ederim bu salât u selâma dikkat edin.

g. Yetimlere Şefkatin Fazileti

إِذَا كَانَ الْغُلَامُ يَتِيمًا فَاْمْسَحُوا بِرَأْسِهِ هَكَذَا إِلَى
قُدَّامٍ وَإِذَا كَانَ لَهُ أَبٌ فَاْمْسَحُوا بِرَأْسِهِ هَكَذَا إِلَى
خَلْفٍ مِنْ مُقَدِّمِهِ

İzâ kâne'l-ğulamü yetîmen fe'msehû bi ra'sihî hâkezâ ilâ kuddâmin, ve izâ kâne lehû ebün fe'msehû bi ra'sihihî hâkezâ ilâ halfin min mükaddemihî.

Çocuk, bu yetimlerle ilgili bir hadîs-i şerîf. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki, çocuk

yetim ise, yani babası yoksa, ölmüşse, mahrum demek, kendisini koruyacak kimseden, yetim bir çocuk. Çocuk yetimse onun başını şöyle okşayın diye, arkadan öne doğru şöyle okşamayı tavsiye etmiş Peygamber Efendimiz.

İzâ kâne lehû ebün. Babası varsa, *fe'msehû bi ra'sihî hâkezâ* , başını şöyle okşayın diye önden arkaya doğru şöyle tarif etmiş. Yani bu demektir ki, anasız, babasız çocuklara şefkat edin, yetimlere merhamet edin, onları okşayın.

Hatta bir hadîs-i şerîf'te geçmiştir ki:

مَنْ مَسَحَ رَأْسَ يَتِيمٍ لَمْ يَمْسَحْهُ إِلَّا لِلَّهِ كَانَ لَهُ بِكُلِّ
شَعْرَةٍ تَمُرُّ عَلَيْهَا يَدُهُ حَسَنَاتٌ

"Men mesahe ra'se yetîmin"

Kim bir yetimin başını böyle okşarsa, sevgiyle, şefkatle, merhametle,

"Lem yemsahhü illâ li'llahi kâne lehû bi külli ş'aretin temürrü aleyha yedühü hasenâtin."

Elinin dolaştığı her saçın teli için bir hasene verir Allah. Onun başında saç var ya yetimin. Elinin üzerinde dolaştığı her saç teli için Allah o okşayan kimseye bir sadaka verir diye hadîs-i şerîf geçmiştir. Onun için yetimleri

kollayın. Anasız veya babasız kimseleri gözetin. Onların anasızlığını, babasızlığını kendine çektirmeyin, hissettirmeyin. Onlara ne kadar iyi bakarsanız o kadar iyi olur. Bir keresinde Peygamber Efendimiz buyurmuş ki, yetimlere bakan kimseyle ben böyleyim cennette. Yani parmaklarımı şey yapmış böyle, yan yanayım, komşu olacağız demek istemiş. İki parmağını böyle işaret ederek. Onun için böyle kimseleri etrafınızda araştırıp onlara kollar gözetirseniz iyi olur.

h. Seferde İmamlık ve İslamî Düzen

Gelelim güzel, enteresan bir mevzua.

إِذَا كَانَ ثَلَاثَةٌ فِي سَفَرٍ فَلْيُؤَمِّمَهُمْ أَقْرَبُهُمْ وَإِنْ كَانَ
أَصْغَرُهُمْ سِنًّا فَإِذَا أَمَّهُمْ فَهُوَ أَمِيرُهُمْ

İzâ kâne selâsetün fî seferin fe'l-yeümmehüm akraûhüm ve in kâne esğarahüm sinnen. Fe-izâ emmehüm fe-hüve emîruhüm.

Bu da imamlıkla ilgili bir hadîs-i şerîftir. İmamlık. Biz şimdi 1400 yıl geçtiği için aradan dinimizin bazı şeylerini biraz kaybetmişiz. Tabi araya bir cahillik devri de girmiş. Dini eğitimin az olduğu bir devre. Unutmuş insanlar. Şimdi

üç kişi seferde bulunursa bir tanesinin imam olması lazım.

İmam ne demek?

Reis demek, başkan demek. Bir tanesi başkan olacak. Derbederlik yok. Başkan olduğu zaman da sözü dinlenir yani. Peygamber Efendimiz, şimdi bunu bildikten sonra sözünü anlarsınız. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

Üç kişi seferdeyken, *fe'l-yeümmehüm ekraûhüm*, Kur'an-ı Kerim'i en iyi bileni, en iyi okuyabileni onların imamı olsun. Geçsin, başlarına namazı o kıldırınsın. Kur'an'ı çok bilen ve manasına iyi vakıf olan ve güzel okuyan, yani harflere hakkını vererek güzel okuyan kimse imam olsun. İmamlık çok önemlidir. İmamlık da önemlidir, imamın arkası da önemlidir. İmamın arkasına imamlık meselelerini bilmeyen kimse geçmeyecek. Ta arkasında. Çünkü imamın efendim burnu kanadığı zaman, abdesti bozulduğu zaman, kendisine bir baygınlık, bir hal bulantı, bir şey geldiği zaman arkasındaki insanı çekecek. Sen imam ol diyecek, cemaatin namazı bozulmadan devam eder namaza. Arkasındaki bu meseleleri bilen kimse olacak. Fıkıh bilgisine sahip kimse olacak. Şimdi, birisi en

iyisi imam olacak. İmamlık o kadar önemlidir ki, sıralamıştır kitaplarımız. En bilgilisi imam olacak, ondan sonra o şartlarda eşitlerse, şu şartta olanı onda da eşitlerse, şu sığata sahip olanı falan diye sıralamışlardır kitaplarımız. En bilgilisi imam olacak.

Fe izâ emmehüm. İmamlık ettiğı zaman da, *fe hüve emîruhüm*, O da onların komutanı demektir artık. Söz onun. Madem onu namazda öne geçiriyorsun, arkasında namaz kılıyorsun, ondan sonra da sözünü dinleyeceksin. Yani emir o. Emir komuta onda, söz onun. Onu dinleyeceksin.

Şuraya gidelim mi?

Gidelim derse gideceksin. Gitmem demek yok. Yani uyacaksın şeyine. İtaat edeceksin. İslâm çok güzeldir. Çok intizamlı bir dindir. Ne yolculukta, ne böyle toplulukta hiçbir karışıklığa meydan vermez. Her şeyi nizamaya koymuştur. Herkese hakkını da vermiştir. Vazifesini de yüklemiştir. Herkes hakkını, vazifesini bilir İslâm'da. Müslümanlığın geldiğı yerde düzgünlük olur. Demir tozlarını şöyle saçarsın kağıdın üstüne darmadağın. Mıknatıs tutuverirsin hepsi intizama girer, çizgi çizgi olur demir tozların. Bunu fizikte böyle deney

olarak yaptırırlar. İşte böyle mıknatıs gibidir İslamiyet. Bir yere geldi mi her şey intizama sokar. Baba, evladına karşı vazifesini bilir. Evlat, büyüklerine karşı vazifesini bilir. Kadın, kocaya karşı vazifesini bilir. Koca, karısına karşı mes'uliyetlerini, vazifesini bilir. Efendim, komşu, komşuya karşı vazifesini bilir. Asker vazifesini bilir. Komutan vazifesini bilir. Devlet başkanı vazifesini bilir. Vali vazifesini bilir. Her şey intzama göre. İslam, böyle hiçbir tarafı ihmal edilmemiş yekpare bir mükemmel, muhteşem hayat nizamıdır. Mükemmel. Hiçbir tarafı eksik değildir. Dünya nizamları eksiktir.

Neden?

Mesela geçen gün şikayet etmiş birisi, duydum, Taksim'de. Karakola gitmiş demiş ki komşu, affedersiniz evinde çıplak geziyor demiş, şikayet etmiş. Hakikaten anlaşılan edepsiz bir kadın veya bir komşu, camlar, pencereler, ışıklar, şeyler açık, cırılçıplak geziyormuş evde. Karakolda demiş ki, ne yapalım evinin içi, bize ne demişler. Yani evinin içi demişler. İslâm böyle değil. İslâm insanın evinin içine de karışır, kalbinin içine de karışır, kafasının içine de karışır. Her şeyi tanzim eder. İslâm'ın güzelliği buradadır. İslâm

maddeye de hakimdir, manaya da hakimdir. Bedene de söz söyler, ruha da söz söyler. Ferde de söz söyler, cemiyete de söz söyler. Böyle mükemmellik hiçbir şeyde yok. Bak bu müslüman olan büyük mütefekkir, Fransız mütefekkirine soruyorlar.

Diyorlar ki:

Niye müslüman oldun ?

İslâm'ın nesi güzel?

Diyor ki, kapitalizm insanı paraya esir etmiştir. Paranın esiri, kimin parası çoksa ötekileri köle ediyor, esir. Şunu şöyle yap, bunu böyle yap, o parasıyla isterse istediği rezaleti yapar, istediği şekilde harcar, otomobilinin çamurluklarını altından yapar, olmadık zıvırlıklar yapar. Geçen de bir gazetede okudum, Bulgar'ın birisi denizin ortasına bilmem kaç milyar para harcayarak bir suni plastik ada yapmış. Deli diyor yani gazete. Deli adam. Yani o kadar milyarı denize dökmüş bir suni ada yapmış. Deli. Parası çok. İşte böyle parası olan istediği deliliği yapar, parası olmayan da parası olan delilin kölesi olur. Kapitalizm bu. Kapitalizm insanı paraya köle yapar. Komünizm, komünizm de devlete köle yapar diyor. Devletin dediği dediktir, tut, otur,

tut, kalk, řu kadar senin malın yok, mülkün yok, arazin yok, şeyin yok, sen devletin adamısın, şöyle yapacaksın, böyle yapacaksın, elinde kırbaç, ata kırbaç şaklatır gibi insanın hürriyeti, gönlü, kalbi, aklı, fikri hiçbir şey bırakmaz, mahveder insanı. Yani devlete esir eder. İslâm diyor, İslâm insana izzet ve şerefini vermiştir diyor. İslâm her tarafı gözetir. Ne devlet nizamını ihmal eder, ne ferdin hürriyetlerini ihmal eder. Ne zengini ihmal eder, ne fakiri ihmal eder. Zengine öyle selahiyet vermez. Zengin parasını istediğı gibi harcayamaz İslâm'da. Hele bir harcasın alimallah, tepesine çıkar şey, emir-il müminin, bunu böyle harcayamazsın diyebilir. Para benim diyemez İslâm'da zengin. Çünkü mükemmel nizam, eksik tarafı yok. Püf noktası yok, kaçamak noktası yok. Her tarafını tanzim etmiş. İşte imamlık filan meselesine böyle bak, sokağı, çarşıya, pazara, yolculuğı giderken bile intizama koyuyor her şeyi İslâm.

i. Resûlullah'ın Yüce Makamı ve Mütevazılığı

إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ كُنْتُ إِمَامَ النَّبِيِّينَ وَخَطِيبَهُمْ
وَصَاحِبَ شَفَاعَتِهِمْ غَيْرَ فَخْرٍ

İzâ kâne yevmü'l-kiyâmeti. Kıyamet günü olduğu zaman, okuyayım.

İzâ kâne yevmü'l-kiyâmeti küntü imâme'n-nebiyyîne ve hatîbehüm ve sâhibe şefâ'atihim ğayra fehrin.

Bu hadîs-i şerîfte Übey b. Kâ'b, radıyallahu anh'ten rivayet edilmiş, sahih bir hadîs-i şerîftir. Peygamber Efendimiz burada kendisini bile bildiriyor. İstikbale ait durumunu bildiriyor.

Diyor ki, kıyamet günü olduğu zaman ben peygamberlerin imamı olacağım. Önderi olacağım, başına geçeceğim, hepsinin. Miraç gecesinde imam olduğu gibi bütün peygamberlerin imamı olacağım.

Ve hatîbehüm. Ve hepsinin hatibi olacağım. İmamı ve hatibi olacağım. Yani hem onlara söz söylemek babında hem de onlar namına Allah Teâlâ Hazretlerinden niyaz ve münacat etmek babında onların hatibi olacağım.

Ve sâhibe şefâatihim. Şefaatçileri olacağım. Şefaatlerinin sahipleri olacağım.

Ğayra fehrin. Övünme yok. Övünme olmadan gerçek bu. Peygamber Efendimiz böyle diyor. Peygamber Efendimiz seyyidül evveline vel ahirin'dir. Allah Teâlâ Hazretleri insanoğlunun ulaşabileceği en yüksek makamı, en yüksek geleceği Peygamber Efendimiz'e vermiştir. Gelmişin, geleceğin, geçmişin, olacağın hepsinin en üstünüdür Resûlullah efendimiz. Allah Teâlâ Hazretleri övmüş, sevmiş, öyle yaratmış. Huyu güzel, kendi güzel, hali güzel, sünneti güzel, yolu güzel, hayatı güzel, huyları güzel, her şeyi güzel. Öyle bir peygamber. Peygamber Efendimiz bunu bildiği halde edebinden hiç şaşmamıştır.

مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَىٰ

"Mâ zâğa'l-basaru ve mâ tağâ."

Miraçta da öyle. Miraca çıktığı zaman da Allah Teâlâ Hazretleri ona ne harika şeyler gösterdi. Nelere mazhar etti, hiç şaşırmadı. Hani affedersiniz, anlatmak için söylüyorum. Bir küçük çocuğa biraz iltifat etsen şımarır değil mi, güler, şaşıırır. Şımarıklık yapmaya falan başlar. Hadi bakalım şımarma falan

derler. Hani birazcık iltifat insanı şımartabilir. Resûlullah Efendimiz o yüksek makamlara rağmen güzel huyu ile devam etti. Yani ne kibri, ne ucub, ne kötü bir hal, ne övünmek, ne daha başka bir hoş edilmeyecek durum. Hiçbir şey olmadı. Yani o güzel makamların hepsini hazmetti Resûlullah Efendimiz. Hepsine rağmen yine mütevazi, yine böyle mahniyetkarane, yine merhametli, yine şefkatli, ben Allah'ın sevgili kuluyum diye de başkasına da şey yapmadı yani. Öyle bir peygamberin ümmetiyiz. Sözümüz saatlerce sürer, günlerce sürer. Onun menkabeleri bitmez. Güzellikleri, huylarının güzellikleri anlatmakla bitmez. Yalnız tavsiye ederim ki okuyun. Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretlerini iyi tanımıyoruz. Biraz şöyle gençleri bilen, muhiti bilen bir insan olarak söylüyorum. İslâm'ı iyi bilmiyoruz ve Resûlullah'ı tanımıyoruz. Çok cahil kalmışız. Yani olduğundan çok farklı şekilde kafamızda Resûlullah tasavvuru. Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'i ne üniversite profesörleri biliyor, ne şunlar biliyor, ne bunlar biliyor. Kimisi kadrini tenzil ederek düşünüyor. Kimisi şanına layık olmayan şeyler söyleyerek

düşünüyor. Aman doğru tanımaya, doğru bilmeye çalışın. Çünkü bu dünyada onunla dostluğu kuramayan, onun ahirette işi harap olur. Çünkü *Lâ ilâhe illallâh Muhammedun Resûlullah*'tır. İnsan *Lâ ilâhe illallâh* derse imanı tamam olmaz. Bizim imanımızın bir kanadı ve *Muhammedun Resûlullah*.'tır. Resûlullah olduğunu Hz. Peygamber'in peygamberliğini ikrar etmektir. O kanat olmadan kuş uçmaz iki kanatlı olmadan. Resûlullah'a tabi olmadan, onu sevmeden, onunla direk alakayı bağlantıyı kurmadan kâmil müslüman olamaz insan.

Eûzübillâhillezi ceâlene min ümmet-i muhammed. Bizi Muhammed ümmetinden yapan Allah Teâlâ hazretlerine hamd ü sena olsun.Bu şerefe ermek için eski insanlar çok yalvarmışlar.

Yâ Rabbi! Ne olur beni yaşat. O'nun ümmeti olayım diyen çok peygamberler geçmiş. Resûlullahın ümmeti olmak çok istemişler. Biz bu nimetin kadrini bilelim. Sünnetini öğrenelim. Yolunca yürüyelim. İnşaallah ümmetine de güzel hizmet etmek şerefiyle Allah bizi böyle şereflendirsin. Çünkü ümmetin bozulduğu, fesada uğradığı zamanda,

sünnet-i seniyyeye uyan insana diyor
Peygamber Efendimiz'in hadîs-i şerîfinde; 100
şehit sevabı vardır.

O sevabı Allah cümlemize ihsan etsin
inşaallah.

j. İslam'da Teyemmüm

إِذَا كَانَ بِالرَّجُلِ الْجِرَاحَةُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ الْقُرُوحُ
أَوْ الْجُدْرِيُّ فَيُجْنِبُ فَيَخَافُ إِنْ اغْتَسَلَ أَنْ يَمُوتَ
فَلْيَتَيَمَّمْ

*İzâ kâne bi'r-racüli'l-cirâhatü fî
sebîli'llâh, evi'l-kurûhu evi'l-cüderiyyü, fe-
yücnibü fe-yehâfü ini'ğtese en yemûte, fe'l-
yeteyemmem.*

Sizden, *izâ kâne bi'r-racüli*, kişide, bir
adamda, Allah yolunda bir yara olmuşsa yahut
bir çıban çıkmışsa veyahut bir hastalık, sivilce
falan gibi bir şey, deri cilt hastalığı olmuşsa,
yıkanması icap etmişse, cünüp olmuşsa ve
yıkanmaktan korkuyorsa, yıkandığı takdirde o
yarası artacak. Çünkü cerahat su değdiği
zaman bozulur. Ölüyorum diye korkuyorsa
teyemmüm etsin. Teyemmüm etsin diye
Peygamber Efendimiz o hususu öğretmiş. Bizim
dinimizde biliyorsunuz ibadetler abdest ile

olur. Kur'an okumak abdest ile olur. Namaz abdest ile olur. Abdest alırsınız. O olmazsa namaz olmaz. Abdest olmadan Kur'an-ı Kerîm'i tutamayız. Abdest alırsınız. Malum, erkekler ve kadınlar için belli şartlarda boy abdesti almak gerekir. Bazı kimseler bunları bilmiyorlar. Yani o kadar cahil kalmışlar ki, boy abdesti almak gerektiğini bilmiyorlar. Koca adam olmuş, Amerika'da tahsil görmüş. Efendim anası babası artık bunu evlendirelim demişler, nikahına gitmiş arkadaş. Haberi yok hocam diyor. Bir boy abdesti nedir İslâm'da bilmiyor. İslâm'da böyle bir abdest vardır. İnsan cünüp olduğu zaman, yıkanması gerektiği zaman boy abdest alacak. Namaz kılacağı zaman, Kur'an okuyacağı zaman normal abdest alacak. Yüzünü, ellerini, ayaklarını yıkamak süretiyle abdest alacak. Peki özü varsa, suya değeceği zaman böyle bir yarası artarsa, hastalığı çoğalacak olursa, bir mazereti varsa, o zaman işte bak dinimizin güzelliğinden bir tanesi daha, teyemmüm edilir. Hiç suya değdirmeye lüzum yok. Şöyle toprağa ellerini şey yapar insan. Şöyle yapar. Sonra ellerini vurur. Şöyle. Yani bir şey değil. Bir şey sürmüyor. Toprağa ellerini şöyle bir sürüyor. Silkeliyor. Bir şey yok

elinde. Onunla böyle yüzünü sürer. Onunla ellerini sürer. İşte sana abdest oldu. Tamam. Ve buna teyemmüm derler.

Bu âyet-i kerîmede bize müsaade edilmiş, emredilmiş bir husustur.

فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا

Feteyemmemû sa'îden tayyiben.

Âyet-i kerimesinde. Bu abdest yerine geçer. Eğer hastaysan, bir mazeretin varsa, böyle bir yaralıysan, suda yiyeceği zaman bir şey olacaksa. Veya su bulamadıysan, çölde gidiyorsun, dört bir tarafın kum, su yok.

Namaz vakti geldi, ne yapacaksın?

Kumla teyemmüm yaparsın, namazı kılarsın, olur biter. Dinimiz kolaylık dini, zorluk dini değil. Su bulamadın, teyemmüm edersin. Yaran var, teyemmüm edersin. Allah Teâlâ hazretleri böyle kolaylıklar ihsan etmiştir.

k. Allah-u Ekber'in Sonsuz Büyüklüğü

إِذَا كَبَّرَ الْعَبْدُ سَتَرَتْ تَكْبِيرَتُهُ مَا بَيْنَ السَّمَاءِ
وَالْأَرْضِ مِنْ شَيْءٍ

İzâ kebbera'l-abdü seterat tekbîratühû mâ beyne's-semâi ve'l-erdi min şey'in. Bu da bazı sözler vardır, manasını bilmiyoruz, önem

vermiyoruz. Veyahut elimizde bir hazine varsa kıymetinin farkında değiliz. Onun gibi bir hadîs-i şerîftir.

Buyurmuş ki Peygamber Efendimiz, Ebü'd-Derdâ *radiyallahu anh*'ın rivayet ettiğine göre, kul Allahu Ekber dediği zaman Allahu Ekber dediği zaman, onun bu Allahu Ekber sözü, tekbir getirmesi semâ ile yer arasında ne kadar şey varsa hepsini kaplar. O kadar muhteşem bir şeydir Allahu Ekber demek. O kadar kıymetlidir, o kadar sevaplıdır, o kadar muazzamdır. O kadar tesirli bir şeydir Allahu Ekber sözü.

Ne zaman Allahu Ekber der insan?

Tabi namaza dururken Allahu Ekber diyoruz. Başka zamanlarda denilir. Malum kurban bayramında tekbirler vardır. Bu tekbir sözü böyle kıymetli bir sözdür. Yeri göğü doldurur. Her tarafı kaplar, yayılır her tarafa sevabı.

Manası ne?

Manası Allahu Ekber'i, Allah Teâlâ Hazretleri düşünebildiğim her şeyden mukayesesiz derecede daha büyük demektir. Eğer Ekber'i sözünün arkasından birkaç şey gelseydi o zaman mukayeseli olurdu. Mesela

Allahu Ekber efendim, mineddünya, minessemâvat, minelkainat filan neyse yani şundan daha büyük, bundan daha büyük. Ek geldiği zaman, mutlak geldiği zaman manası oluyor. Akla, hayale, gelebilecek ne varsa her şeyden daha muazzamdır Allahü Teâlâ'nın sözü. Daha uludur, daha büyüktür demek. Onun için Tanrı uludur sözü. Allah-u Ekber sözüne sahip olamaz, ayağına su dökemez yani. Allah-u Ekber sözü çok muhteşem bir sözdür ve çok derin manası vardır. Allah Teâlâ Hazretleri hiçbir şey ile mukayese mümkün olmayacak derecede büyük demek. Öyle bir söz söylüyoruz biz. Allahu Ekber dediğimiz zaman, onu öyle diyerek giriyoruz namaza. Tüyleri diken diken olur insanın. Arapça bilse, manasına vâsıl olsa, âlim olsa, şu yaptığı ibadetlerden tüyleri diken diken olur. Bir namaz yeter insanın olgunlaşmasına, adam olsa. Bir namaz kıldı mı tamam ama işte bir alışkanlık belası derler buna.

Hani alışan doktor acıması kalmaz ya, iğneyi yapan adam, iğneci acır mı hiç karşısındakine?

Ama bir başka insan batıramaz bir türlü iğneyi merhamet ile.

Ötekisi ne?

Alışma belası. Alışmış, kanıtsamış artık, tesir etmiyor. Bize de şu yaptığımız ibadetler kanıtsamışız biz, kıymetini bilmiyoruz. Halbuki çok kıymetli.

Allah Teâlâ Hazretleri yaptığımız şeyin şuuruna ererek yapmayı, inceliklerine ermeyi cümlemize nasip eylesin. Allah Teâlâ Hazretleri cümlemizden razı olsun. Cümlemizi hayırlı ilimlerle mücehhed eylesin.

İlimden murad, sağa sola gösteriş yapmak değildir. İlimden murad, öğrendiğini tatbik etmektir. Şimdi geçen günden beri düşünüyorum, Gazetelerin hepsi yazıyor. Cumhuriyet gazetesi yazıyor. Milliyet yazıyor, Hürriyet yazıyor. Hangi gazete varsa, bir tarafta çıplak kadın resimleri, bir tarafta Ramazan sayfası. Allah'ın acayip bir işi. Hepsi İslam'ı meth edici yazılar yazıyor. Çarşaf gibi sayfalar. Hakikaten enteresan şeyler yazıyorlar. Yani insanın parası olsa, her gazeteyi alsa, Ramazan sayfalarını kesse, dosyalasa. Çok güzel bilgiler var. Şimdi adamlar geçen gün Cumhuriyet Gazetesi'ne okudum, bir caz müsiği üstadı, cazcı, hani tangır tungur müzik'in şeyi, büyük, meşhur bir

adam müslüman oldu. Başka bir yerde okudum, Fransızların meşhur mütefekkirleri Roger Garaudy müslüman oldu. Yine duydunuz, şu yaşayan deniz programının kahramanı Kapkan Custou müslüman oldu.

E ne oldu?

Milletin kılı kıpırdamıyor.

Yahu ne oldu?

Bu adamların hepsi müslüman oldu.

Sen neredesin ya?

Alem müslüman oluyor. Aklını başına toptasana. Alem müslüman oluyor. Avrupa müslüman oluyor.

Sen nesen?

Koyun gibi dolaşıyor millet ortada. Şu hale bak Ramazan'da. Ağzına sigarayı almış. Öyle kullanıyor arabayı. Yani, nereden açtım sözü, nereye getirmek istiyorum?

Bir sözü insan duyması mühim değil. Gereğini yapacak. Bir şeyi bilmesi mühim değil. İcabını yerine getirecek, yapacak. Kaptan Custou müslüman olmuş, Roger Garaudy müslüman olmuş, bilmem kim müslüman. O zaman sen de müslüman ol, aklını başına topla. Cümle alem müslüman oluyor demek gerçek oymuş. Adamın gerçeği

aramakla ilgisi yok ki, ot gibi yaşıyor. Olmaz. Yani bildiğini insan sindirecek ve bilgisine göre hareket edecek. Sana deseler ki, şu yoldan ileriye doğru giderken arada bir yer örtülü ama şey, derin bir çukur var, baktığın zaman küt içine düşersin.

Onu bilsen oraya gider misin?

Bak şu tepe kumlarla şu aradaki yer. Önüne çıkmasın, dolanır gidersin. Veya filanca yerde efendim.

Allah Teâlâ Hazretleri bizi uyanık, akıllı fikirli, aktif müslüman eylesin... Öyle felç olmuş, çekirge gibi eylemesin...

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

02.07.1983 - Özelif Camii

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)



SERVER
KÜRSÜ